

ARCHIEF

JAARVERSLAG 2015

VOORWOORD

Veel dank voor uw interesse in ons jaarverslag van 2015, een jaar waarin we twee belangrijke accenten legden.

Publiekvisie

Allereerst richtten wij ons op de wensen van individuele gebruikers, die steeds meer verwachten online toegang te hebben tot onze collecties op het moment dat het hen uitkomt, en op het device van hun keuze. Afgelopen jaar is er opnieuw geïnvesteerd in digitalisering, en is er gestreefd om informatiebronnen zoveel mogelijk op laagdrempelige wijze bij de bezoeker thuis te krijgen. Projecten als Gedrukt in Maastricht en het online beschikbaar maken van de DSM-collectie zijn daar goede voorbeelden van.

Open data en hergebruik

Daarnaast zijn *hergebruik* en *open data* voor het RHCL leidende principes. Overheidsinformatie dient vrij beschikbaar en gemakkelijk te vinden te zijn, en bovendien zonder restricties te kunnen worden hergebruikt. Zoals je in dit jaarverslag kunt lezen levert dit databeleid ons achter de schermen veel werk op. Een intern project als 'Mais Flexis op Orde' is hard nodig om mee te kunnen met deze en andere ontwikkelingen binnen het archiefwezen.

Historie levend houden

Wat wederom onveranderd bleef is de hoge historische belangstelling in Limburg. Net als afgelopen jaar zal het RHCL zich daarom volop blijven inzetten om zoveel mogelijk onderzoekers te laten profiteren van zowel 'digitaal geboren' maatschappelijke informatiebronnen als de oudere schatten van het Limburgse verleden.

Lita Wiggers,

Directeur Regionaal Historisch Centrum Limburg

1

PUBLIEKSACTIVITEITEN

Almanach oft Journael

Januarius.

Loumaent.

Martius.

meerte.

A	a I acribach. gemi:10 丰	A	d s. Albgn. ni:28 丰
B	B Audenboich/ ni:25 丰	e	Q uateremper can:12 丰
c	C assel/vla. ni:30 丰	f	cer 27 丰
d	s. Robertus. can:10 丰	g	s. Adriaen. leo 12 丰
e	L eipseh/du. cer 25	a	H elmont/bra. leo 27
Volle mane donderdaechs na noene/		Volle mane tsonda. ten vier vze in:	
f	D ise Coningen. ten ix. vzen/	B	R eminscere. constant.
g	B ergē op 300. sneeu/vorst.	c	H ulst/vla. go 26 丰
a	s. Gudula. Cyndu. leo 28	d	H uesden/bra. li:12
B	s. Omars/ar. vir:9	e	G hendt/vla. bra 25 丰
c	s. Wilhem. go 24 丰	f	s. Himelgn. scor:8
d	s. Seger. go 30 丰	g	W aelwijck/bi. pius 22 丰
e	L pons/branc. li:8 丰	a	G regorius. sagit:4
T'leste quartier donderdaechs ten ee		T'leste quar. tsonda. snoenens ten ri	
f	vien nae noene/storm vā wine	B	O culi vzen tot sneeu regen.
g	P ontiaen/θ. scor 5 丰	c	D e Lenteubegint. capri:4
a	D en naē Jesus. pius 18 丰	d	G hendt/vla. cor:12 丰
B	s. Marcellus. sagit:1 丰	e	C erffel/bra. nus 24

GEDRUKT IN MAASTRICHT

www.gedruktinmaastricht.nl

Maastricht kent een rijke geschiedenis van boekdrukken. In de afgelopen 450 jaar waren tientallen drukkers actief in de stad die samen tienduizenden, zo niet honderdduizenden boeken moeten hebben gedrukt.

Op initiatief van het RHCL, het Centre Céramique en de Universiteitsbibliotheek is er in 2015 een gemeenschappelijk project gestart om deze rijke geschiedenis van de Maastrichtse boekdrukkunst voor een breder publiek in kaart te brengen; zowel digitaal, als via publicaties, exposities, presentaties, wandelingen, en meer.

Kalenders & Almanakken

In het kader van Gedrukt in Maastricht gaf archivaris Truus Roks op 14 december een lezing bij het RHCL over kalenders en almanakken. Dit waren de smartphones van onze voorouders; ze gaven houvast voor het dagelijkse leven. Omdat deze op het einde van het jaar werden weggegooid, zijn er nog maar weinig exemplaren van te zien. Daarom is het bijzonder dat in het RHCL er een aantal bewaard wordt, waaronder te Maastricht gedrukte.

© RHCL

DAG EN NACHT KOEMPEL

Van 1 mei tot einde 2015 was in het koor van de kerk de tentoonstelling 'Dag en nacht koempel: zesendertig foto's van het mijnwerkersleven' te zien.

De expositie was ingericht rond het thema mijnwerkersleven. Aan de hand van 36 foto's uit de omvangrijke DSM-collectie werd in chronologische volgorde de dag- en nachtindeling van een mijnwerker geschetst.

Domaniale Mijn

Het RHCL beschikt over de grootste collectie mijnarchieven van Limburg, waaronder ook het oudste mijnarchief van Nederland: de Domaniale Mijn te Kerkrade.

MABP

Van vrijdag 13 tot en met zondag 15 maart was het RHCL wederom - samen met het Centre Céramique, de Universiteitsbibliotheek en het SHCL – met een gemeenschappelijke stand aanwezig op de achtste Maastricht Antiquarian Book & Print Fair (MABP).

De vier instellingen presenteerden en profileerden zich hiermee als hoeders van Maastrichts cultureel erfgoed. Dit jaar stond het project 'Gedrukt in Maastricht' centraal, met als ludiek event: een 'live' optreden van de achttiende-eeuwse, van Parijs afkomstige, Maastrichtse drukker Jean-Edmé Dufour.

DE STRIJD

In 2015 leverde het RHCL ook weer talrijke foto's, documentatie en filmmateriaal aan voor publieksactiviteiten van partners en derden. Zo werkten we o.a. mee aan de tv-serie 'De Strijd', te zien bij de VARA. In deze 10-delige serie komen alle aspecten van de ontwikkeling van de sociaaldemocratie vanaf het einde van de 19e eeuw aan bod.

De Staking

In aflevering 2 (uitzenddatum 16 oktober), waarbij er veel aandacht is voor Maastricht, staat 'De Staking' centraal. De opkomst van de socialistische beweging en de stakingen bij Regout en de Zinkwitfabriek in 1929 komen uitgebreid aan bod. Dit laatste item werd toegelicht door archivaris Frans Roebroeks.

PIETER WILLEMS

pieterwillems.eu

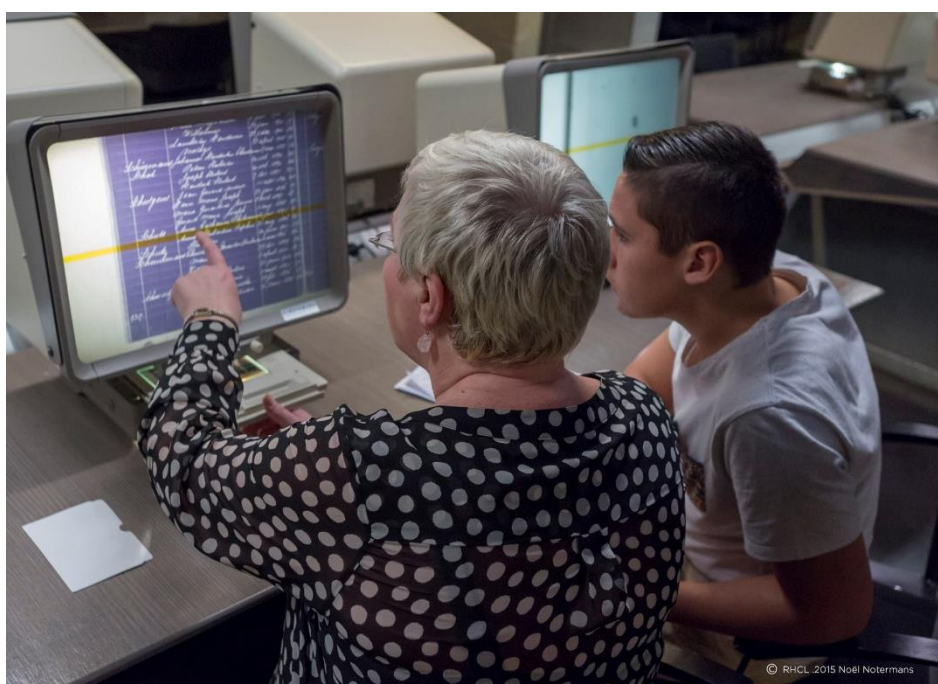
175 jaar na zijn geboorte, 150 jaar na zijn benoeming tot hoogleraar aan de KULeuven, 140 jaar de oprichting van 'zijn' Davidsfonds en 130 jaar na de start van zijn omvangrijke dialectenquête vonden alle organisaties en verenigingen voor wie Pieter Willems ooit van betekenis is geweest het tijd om zijn nagedachtenis opnieuw onder de aandacht te brengen*. Daarom organiseerden ze in een uniek partnerschap op 12 september 2015 samen een herdenkingsdag in Sint-Joris-Weert en Leuven.

Ook werd op zaterdag 12 december bij het geboortehuis van Pieter Willems (St. Pieterstraat) een herdenkingsplaquette onthuld, ter gelegenheid van het feit dat hij daar 175 jaren geleden geboren is.

*bekijk de [website](#) voor meer informatie over het project en haar partners, waaronder het RHCL.

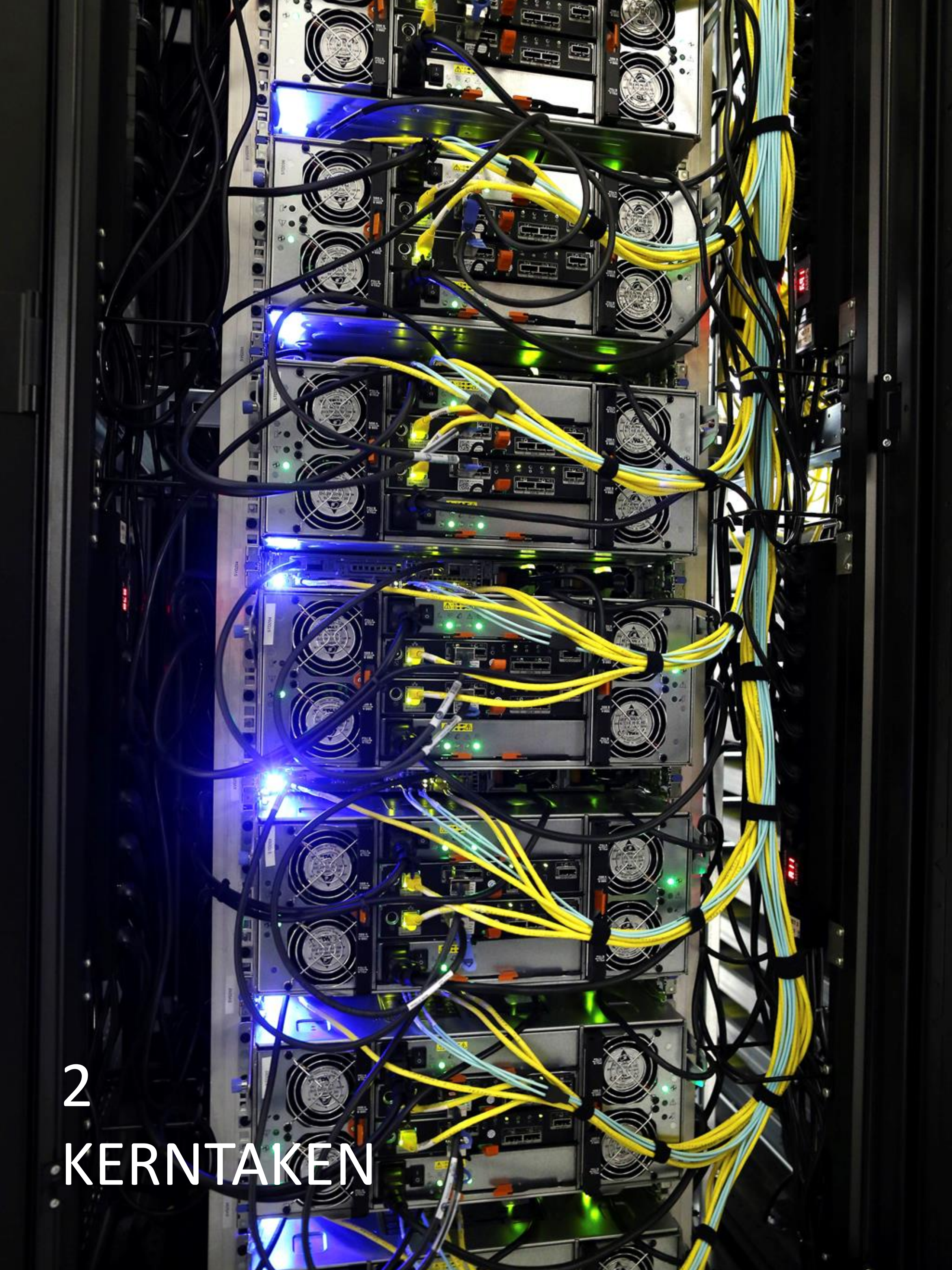
GROEPSBEZOEKEN

In dit verslagjaar hebben we diverse groepen mogen ontvangen voor educatie over de geschiedenis van Limburg en van Maastricht, waarbij de eigen archieven en collecties het uitgangspunt vormden.

Zo hebben we in totaal 240 leerlingen ontvangen in het kader van de jaarlijks terugkerende projecten Genealogie voor de klassen VWO2 van Scholengemeenschap Groenewald Stein (23 maart) en het Stella Maris College Meerssen (12 en 19 oktober).

Op 12 mei was er voor de Kring Maastricht van het LGOG een speciale Lieux de Mémoire-rondleiding die geheel in het teken stond van het thema 'Gedrukt in Maastricht'.

2

KERNTAKEN

DIGITALE DUURZAAMHEID

In 2015 is hoge prioriteit gegeven aan de omslag naar modern (digitaal) archiefbeheer en de implementatie van diverse vernieuwingsprocessen voor het bewaren en ontsluiten van duurzame digitale overheidsinformatie.

e-Depot pilot

In dit kader hebben we vooral hard gewerkt aan de voorbereidingen en implementatie van onze e-Depot *pilot* met de gemeente Maastricht. Hierin wordt onderzocht wat de technische, organisatorische en (mogelijk) financiële gevolgen zijn voor de gemeente indien ze een e-Depotvoorziening willen inrichten. De bevindingen zullen zowel breder bij het RHCL als landelijk hun weerslag kennen.

MAIS FLEXIS OP ORDE

In 2015 maakte het RHCL een afweging om in een collectief collectiebeheersysteem (CBS) te stappen dat zou worden ingericht voor het Nationaal Archief en de RHC's. Daarbij zouden de huidige onderscheidenlijke systemen voor Archieven, Beeldbank en Bibliotheeksysteem worden herzien. Het RHCL heeft inmiddels besloten (voorlopig) niet deel te nemen.

Het RHCL is zich er namelijk van bewust dat de gegevens in het huidige archiefsysteem eerst zoveel mogelijk 'op orde' gebracht moeten worden. Hiervoor is het projectplan "MAIS-Flexis op orde 2020" ingericht. Dit 'stevige' project bestrijkt een looptijd van 4 jaar of meer.

Het doel van "MAIS-Flexis op orde 2020" is de juiste registratie en beschrijvingen van de onder RHCL-beheer zijnde collecties en archieven. De intentie is dat de analoge en digitale dienstverlening aan het publiek en aan ambtenaren verbetert, en dat hiermee de archieven en collecties van het RHCL beter (digitaal) vindbaar worden.

Daarnaast speelt het RHCL beter in op de nieuwste digitale ontwikkelingen binnen de archiefsector en maakt de diverse systemen daarvoor gereed, bijvoorbeeld door het 'Open Data' principe toe te passen. Naar verwachting zal er minimaal tot 2020 structureel worden doorgewerkt om MAIS-Flexis voor te bereiden op de nieuwste ontwikkelingen binnen het archiefwezen.

SAMENWERKING

Het RHCL is in 2015 diverse samenwerkingsverbanden aangegaan, zowel voor de uitvoering van onze kerntaken als voor nieuwe programmaliijnen. Allereerst op provinciaal en gemeentelijk niveau, maar ook op Euregionaal en international niveau.

Het RHCL maakt bijvoorbeeld deel uit van de Euregionale Leitungskreis voor (rijks-)archieven in de Euregio en investeert in regelmatige kennisuitwisseling. In 2015 werd er ook een Erasmus+ project uitgevoerd en is voor verdere samenwerking de Open Universiteit verzocht mee te werken aan het e-learning project. Doel is de ontwikkeling van een e-learning module voor scholing op het gebied van collectiebeheer.

VELE HANDEN

VeleHanden is een online platform waarop archieven en musea scans of foto's kunnen aanbieden, zodat het grote publiek deze beter toegankelijk kan maken. Onder het motto 'vele handen maken licht werk' doet het een beroep op het grote publiek, waardoor het ontsluiten van omvangrijke collecties mogelijk wordt.

Ook het RHCL maakte in 2015 gebruik deze vorm van *crowdsourcing*, met als doel om de bevolkingsregisters van Maastricht uit de periode 1890-1920 digitaal te ontsluiten. In totaal werden 126 bevolkingsregisters via het collectiebeheersysteem MAIS-Flexis door vrijwilligers verwerkt en gekoppeld aan digitale bestanden. Gegevens van ruim 120.000 personen en 24.327 scans werden in een kort tijdsbestek verwerkt. De ingevoerde gegevens zijn inmiddels beschikbaar via de [website](#) van het RHCL en op [WieWasWie.nl](#).

HISGIS Nederlandse steden

Naast de bevolkingsregisters Maastricht 1890-1920 ging op 18 augustus 2015 een nieuw crowdsourcing project op het VeleHanden platform van start. In dit project kan iedereen meewerken aan de digitale kaarten op de [projectpagina](#) van 'HISGIS Nederlandse steden' door het invoeren van namen, nummers en andere perceelgegevens uit de oudste kadastrale perceelregisters. Ook voor Maastricht & omgeving kunnen beschrijvingen worden ingevoerd.

3

ARCHIEVEN & COLLECTIES

© Stichting Erven Werner Mantz

RHCL, Fotocollectie DSM HI 1003-3169

1938

H. Kant

VERWORVEN ARCHIEVEN

In het afgelopen jaar werden weer vele meters aan archieven en collecties geacquireerd van zowel particulieren, gemeenten en het rijk.

In 2015 is o.a. het gemeentearchief Valkenburg aan de Geul overgebracht naar het RHCL, wat neerkomt op 295 strekkende meter. Een gedetailleerd overzicht van onze aanwinsten kunt u [hier vinden](#).

DSM COLLECTIE

Ga direct naar de [DSM fotocollectie](#)

Met ingang van 1 mei 2015 is de fotocollectie van de Staatsmijnen (DSM) online beschikbaar via onze Beeldbank. Het betreft een omvangrijke collectie die, door de uitgave van de bedrijfsbladen Steenkool van de gezamenlijke kolenmijnen en Nieuws van de Staatsmijnen, voor het grootste deel na de Tweede Wereldoorlog is ontstaan. Het beschrijven van de foto's gebeurd aan de hand van de beschikbare documentatie uit bedrijfsbladen, jubileumboeken, online en andere informatie van en over de Staatsmijnen.

Naast de tentoonstelling 'Dag en Nacht Koempel' die we wijdden aan de collectie, is het is nu dus mogelijk zelf te ontdekken welke beelden bewaard zijn gebleven.

MEMORIES VAN SUCCESSIE

Bekijk of de [memories van uw woonplaats](#) al online staan

Naast vaste medewerkers is er een grote groep vrijwilligers actief bij het RHCL. Onmisbare handen in ons werk. Een van de recente projecten is het creëren van een online namenindex op de Limburgse memories van successie*. Het is een behoorlijke klus, maar een essentiële bron voor allerlei soort onderzoek. Zo staan naast een lijst van bezittingen ook verwanten van de overledene met naam, beroep en verblijfplaats in de memories genoemd, waardoor de bron voor familieonderzoek zeer interessant is.

*Een memorie van successie is een overzicht van de baten en lasten van een nalatenschap. Ze worden sinds 1818 opgemaakt omdat over een erfenis door de erfgenamen belasting moest worden betaald.

4

PUBLICATIES & ONDERZOEK

PROMOTIE JACQUES VAN RENSCH

Onder overweldigende belangstelling vond op 21 oktober de promotie van archivaris en rechtshistoricus Jacques van Rensch plaats. Promotor was prof. Louis Berkvens, hoogleraar rechtsgeschiedenis Limburgse territoria, Universiteit Maastricht. Het proefschrift is getiteld: 'Licht op het zonneleen Gronsveld. Ontwikkeling en instellingen van het rijksonmiddellijke graafschap Gronsveld'.

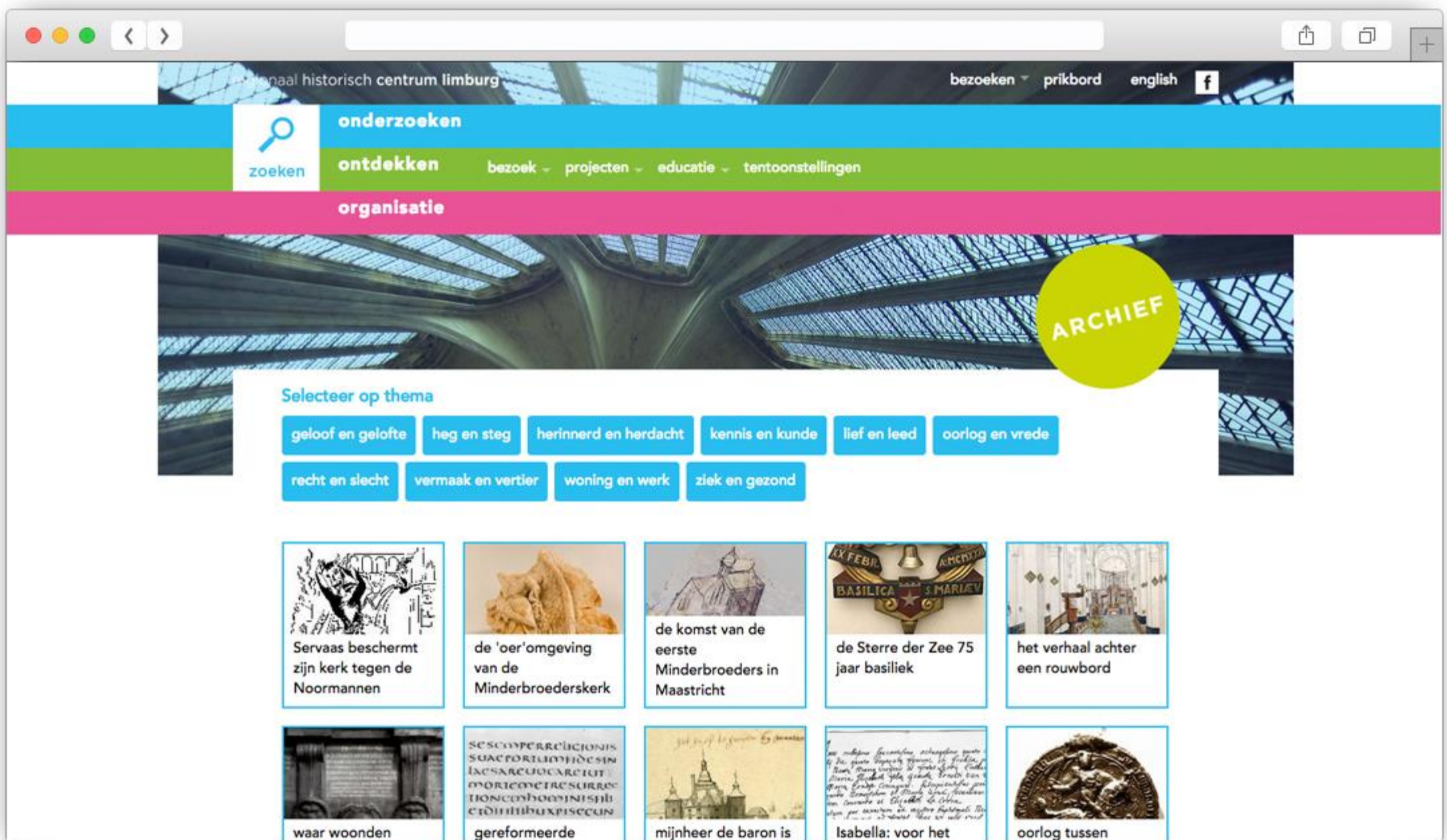
De dissertatie is te [downloaden](#) via de Universiteit Maastricht.

PUBLICATIES

Naast het proefschrift van Jacques van Rensch, verschenen er nog een tiental andere publicaties van medewerkers van het RHCL.

Ook werkten we mee aan meerdere publicaties van derden.

Een volledig overzicht vindt u in onze [winkel](#).

5

DIGITAAL PUBLIEKSBEREIK

WEBSITE

Begin 2015 werd de verouderde website van het RHCL vernieuwd, waarbij veel aandacht is besteed aan de positionering van de site als communicatie-, zoek- en informatieplatform.

- We telden **67.518** unieke bezoeken op RHCL.nl

Onze archieftoegangen (die we presenteren via archieven.nl) werden **951.538** keer bekeken

FACEBOOK

Het bereik van onze Facebook pagina kende in 2015 een forse stijging ten aanzien van het jaar daarvoor. Veel van onze volgers komen uit Maastricht, maar wij hebben ook volgers in bijv. Italië, Turkije, Slovenië, en Zuid-Afrika.

- Ons totaal bereikten we in 2015 **43.956** personen

FLICKR

In 2012 is het RHCL begonnen met het vormgeven van een etalage van onze beeldbank op de wereldwijde foto-community Flickr. Het platform bleef onverminderd populair.

- In totaal kregen we in 2015 **132.000** bezoekers

BEELDBANK

Op onze beeldbank waren veelvoorkomende zoektermen te linken aan de DSM-collectie, die sinds 1 mei toegankelijk is voor het publiek.

- Onze beeldbank werd **650.849** keer bezocht

5

FINANCIEEL

Feiten en cijfers					
Financieel		2015	2014	2013	2012
BALANS					
Activa	Vaste activa	453.200	533.308	605.655	649.233
	Vlottende activa	4.615.028	3.074.710	1.760.100	928.368
		5.068.228	3.608.018	2.365.755	1.577.601
Passiva	Eigen vermogen	431.872	381.986	308.748	142.769
	Voorzieningen	3.737.531	2.386.032	1.050.891	863.958
	Schulden op lange termijn	350.000	400.000	450.000	0
	Schulden op korte termijn	548.825	440.000	556.116	570.874
		5.068.228	3.608.018	2.365.755	1.577.601
EXPLOITATIE					
Baten	Rijks/gemeentelijke/provinciale bijdragen	2.403.299	2.368.260	2.335.393	2.309.237
	Huurbijdragen	2.269.092	2.285.092	2.230.063	2.159.375
	Overige bijdragen	135.885	135.703	135.314	133.428
	Publieks/reguliere inkomsten	13.635	22.881	19.758	26.256
	Subsidies en sponsorbijdragen	0	7.297	13.500	5.000
	Zakelijke dienstverlening en leveringen	137.913	63.896	1.598	929
	Depotverhuur en detachering personeel	97.537	75.732	98.167	39.150
	Overige baten	54.650	63.959	78.991	64.504
		5.112.011	5.022.820	4.912.784	4.737.879
Lasten	Personele lasten	1.859.329	1.824.147	1.806.621	1.796.193
	Directe materiële lasten	148.943	172.228	115.527	95.952
	Indirecte materiële lasten:				
	- huisvestingslasten	1.185.419	1.162.546	2.179.651	2.372.274
	- organisatie en overheadkosten	346.824	299.280	305.622	258.223
	- kapitaalslasten	97.698	94.980	90.360	92.839
	Voorzieningen en overige lasten	1.396.223	1.385.738	299.057	78.460
		5.034.436	4.938.919	4.796.838	4.693.941
Exploitatiesaldo vóór bijzondere resultaten		77.575	83.901	115.946	43.938
Bij: bijzondere resultaten		0	0	0	0
Exploitatiesaldo vóór bestemming		77.575	83.901	115.946	43.938
Exploitatiesaldo ná bestemming		0	0	0	0
RATIO's					
Liquiditeit		8,41	6,99	3,16	1,63
Solvabiliteit		0,09	0,11	0,13	0,09